കാളിദാസൻ: എന്റെ രക്ഷകൻ

കാളിദാസന്റെ പ്രാരംഭജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് നിരവധി കഥകളുണ്ട്—സംസ്കൃതത്തിലെ ഏറ്റവും മഹത്തായ കവികളിലൊരാളായ കാളിദാസൻ, ക്രിസ്തുവിന് ശേഷം 4–5ാംാം നൂറ്റാണ്ടുകളിൽ ചന്ദ്രഗുപ്തൻ രണ്ടാമൻ (വിക്രമാദിത്യൻ) ഭരിച്ച കാലത്തു് ജീവിച്ചിരുന്നതായി കരുതപ്പെടുന്നു. അവനെ ഒരു ഭോഷനായി ചിത്രീകരിക്കുന്ന കഥകളാണ് പലതും.

അവൻ ഭോഷനായിരുന്നോ എന്നെനിക്ക് അറിയില്ല, പക്ഷേ അവൻ എനിക്ക് വലിയൊരു രക്ഷകനാണെന്ന് ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു.

കാളിദാസനെക്കുറിച്ചുള്ള കഥകൾ ജനകീയകഥകളായതിനാൽ, എത്ര കാളിദാസന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു, ആരാണ് എന്ത് ചെയ്തതെന്നത് പലർക്കും ആശയക്കുഴപ്പം സൃഷ്ടിക്കാം.
അവരിൽ ഒരാൾ ഉജ്ജയിനിലെ രാജാ ഭോജന്റെ അരമനയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതായും പറയുന്നു.

“എനിക്ക് എന്നാൽ ആ കാര്യങ്ങളൊന്നും mattered അല്ല; കാരണം ഞാൻ ആ കഥകളിൽ നിന്നു വലിയൊരു പ്രയോജനം നേടി,” എന്ന് പറഞ്ഞു ഡോ. പി.സി., (ഭാരത സർക്കാർ എം.എച്ച്.ആർ.ഡി സ്ഥാപിച്ച തെക്കേ ഇന്ത്യയിലെ ഒരു പ്രമുഖ മാനേജ്മെന്റ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിന്റെ മുൻ ഡയറക്ടർ), തന്റെ ജീവിതം മാറ്റിമറിച്ച സംഭവങ്ങൾ സുഹൃത്തായ പ്രൊഫസർ നരേന്ദ്രയോട് പങ്കുവെച്ച്.

“ഏപ്രിൽ 2005ൽ ഒരു ഭയാനക അനുഭവമുണ്ടായി.

ഞാൻ കമ്പ്യൂട്ടർ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള ജോലികളിലേക്ക് മാറിയിരുന്നു; എന്റെ പ്രധാനപ്പെട്ട എല്ലാ ഡാറ്റയും ലാപ്ടോപ്പിലായിരുന്നു. ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ജോലികൾക്ക് പുറമെ, സ്പൈസസ് ബോർഡ് ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെയും സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ അസുഖബാധിത ഷുഗർ മില്ലുകളുടെയും രണ്ട് വലിയ കൺസൽട്ടിങ് പദ്ധതികൾ നടക്കുകയായിരുന്നു. ആറുമാസത്തോളമുള്ള ഡാറ്റ ശേഖരണപ്രവർത്തനങ്ങൾ പൂർത്തിയായി; റിപ്പോർട്ടുകൾ തയ്യാറാക്കാൻ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. സംസ്ഥാന മന്ത്രി പത്രസമ്മേളനത്തിൽ മില്ലിന്റെ ഭാവിയെക്കുറിച്ച് പ്രസ്താവന നൽകാനിരിക്കെ, റിപ്പോർട്ട് വേഗത്തിലാക്കണമെന്ന് ഓർമ്മിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു. മറുവശത്ത്, സ്പൈസസ് ബോർഡിന്റെ റിപ്പോർട്ടും ഒരു മാസത്തിനകം പൂർത്തിയാക്കേണ്ടതായിരുന്നു; എന്റെ മകൾക്ക് വിവാഹം നടക്കേണ്ടിരുന്നു—ഏകദേശം 2500 കിലോമീറ്റർ അകലെ.

ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിലും കാര്യങ്ങൾ അത്യന്തം തിരക്കിലായിരുന്നു. പുതിയ അക്കാദമിക് ബ്ലോക്ക് നിർമ്മാണം, ഫാക്കൽറ്റി ഇന്റർവ്യൂകൾ—എല്ലാം ഒരേസമയം. കാരണം ആ വർഷം ജൂലൈയിൽ PGPയുടെ മൂന്നാം സെക്ഷൻ ആരംഭിക്കാനായിരുന്നു തീരുമാനം, അതേ സമയം ആദ്യ ബാച്ച് (രണ്ട് സെക്ഷൻ) മാർച്ചിൽ മാത്രമേ പാസായിരുന്നുള്ളു. എല്ലാം നിർണായക പാതയിലായിരുന്നു

22 ഏപ്രിൽ ആയിരിക്കണം, വയനാട്ടിലെ ഒരു കോൺവൊക്കേഷൻ പ്രസംഗത്തിന് ക്ഷണം ഉണ്ടായിരുന്നു. കൂടാതെ ഓർഡ്നൻസ് ഫാക്ടറികൾ ഓഫീസർമാർക്കുള്ള ആദ്യ സ്പോൺസേഡ് പ്രോഗ്രാമിന്റെ പാർട്ടി. ഭക്ഷണം കഴിച്ച് 11 മണിക്ക് കോട്ടയത്തേക്കുള്ള ട്രെയിൻ പിടിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു. ലാപ്ടോപ്പിൽ പ്രസംഗം തയ്യാറാക്കിയ ശേഷം ഉറങ്ങി. ക്യൂബിന്റെ മറുവശത്ത് സംസ്ഥാന ധനമന്ത്രിയും യാത്ര ചെയ്യുന്നതിനാൽ സുരക്ഷാ ഗാർഡുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നതിൽ ഒരു ആത്മവിശ്വാസം ഉണ്ടായിരുന്നു.

എഴുന്നേറ്റപ്പോൾ ഒരു ശബ്ദം കേട്ടു. നോക്കിയപ്പോൾ—ലാപ്ടോപ്പ് കാണുന്നില്ല.
മുഴുവനായും ഞെട്ടി.

ആറുമാസം ശേഖരിച്ച ഡാറ്റയില്ലാതെ റിപ്പോർട്ടുകൾ എങ്ങനെ പൂർത്തിയാക്കും? ബാച്ച് വർദ്ധനയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട അഡ്മിനിസ്ട്രേറ്റീവ് കാര്യങ്ങൾ എങ്ങനെ കൈകാര്യം ചെയ്യും? എന്റെ മകളുടെ വിവാഹത്തിനു മുൻപ് ഇതെല്ലാം തീർപ്പാക്കേണ്ടതായിരുന്നു.

ഫാക്കൽറ്റിയുടേയും സ്റ്റാഫിന്റെയും ജോലിഭാരം വർധനവിനെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രതിഷേധം നേരിടുന്ന സമയത്താണ് ഈ ദുരന്തം.

കൊച്ചിയിലെത്തിയപ്പോൾ പ്രാഥമിക വിവര റിപ്പോർട്ട്നൽകാൻ കാത്തിരിക്കുന്നതിനും വയനാട്ടിലേക്ക് പോകുന്ന യാത്രയ്ക്കിടയിലും, ഞാൻ വീണ്ടും വീണ്ടും ചിന്തിച്ചു—ഇവയെല്ലാം എങ്ങനെ നായ്ക്കും?

അന്നത്തെ രാത്രി, എന്റെ ബാച്ചിലെ ഉജ്ജയിനിൽ നിന്നുള്ള ഒരു സുഹൃത്ത് പറഞ്ഞ കാളിദാസന്റെ കഥ ഓർമ്മ വന്നു.

കാളിദാസനും ഷിപ്രാനദിയും

ഒരിക്കൽ രാജാ ഭോജ് കാളിദാസനെ അവാർഡ് നൽകാൻ ക്ഷണിച്ചു.

കാളിദാസൻ തന്റെ ബാല്യകാലസുഹൃത്തിനൊപ്പം ഷിപ്രാനദി കടന്നുപോകുകയായിരുന്നു. സംസാരിക്കുന്നതിനിടെ സുഹൃത്ത് അല്പം വിഷമിച്ചിരിക്കുന്നതുകണ്ടു. കാളിദാസൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ ആദ്യമവൻ ഒഴിവാക്കാൻ ശ്രമിച്ചു. ആവർത്തിച്ച ചോദ്യം ശേഷം സുഹൃത്ത് പറഞ്ഞു:

"ഞാൻ നിന്നോട് കോപത്തിലാണ്."
കാളിദാസൻ: "എന്തിന്?"
സുഹൃത്ത്: "നീ ഇല്ലായിരുന്നെങ്കിൽ ഈ അവാർഡ് എനിക്കായിരുന്നു."

അത് കേട്ട കാളിദാസൻ തന്റെ കൃതി ഷിപ്രാനദിയിൽ എറിഞ്ഞു.
അമ്പരന്ന സുഹൃത്ത് അലറിക്കരഞ്ഞു:
"കാളിദാസാ! നീ എന്ത് ചെയ്തു?"

കാളിദാസൻ പുഞ്ചിരിച്ച് പറഞ്ഞു:
"ഈ കൃതി എന്റെ സൃഷ്ടിയാണ്. ഇതുപോലെ ഞാൻ മറ്റൊന്ന് വീണ്ടും സൃഷ്ടിക്കാം.
പക്ഷേ നിന്നുപോലൊരു ബാല്യകാലസുഹൃത്ത് ഞാൻ വീണ്ടും ലഭിക്കുമോ?"

കഥ സത്യമായിരിക്കാം, വ്യാജമായിരിക്കാം—എന്നാൽ അത് എനിക്കൊരു പുതിയ ഊർജം നൽകിയിരിക്കുന്നു.

"എല്ലാ ഡാറ്റയും ഞാൻ തന്നെയാണ് നിർമ്മിച്ചത്. വീണ്ടും ഒന്നു വീണ്ടെടുക്കാൻ പറ്റില്ലേ?"

പുതുജീവനോടെ ഞാൻ ജോലിക്ക് തിരിച്ചു.
അച്ചടിച്ച കുറിപ്പുകളിൽ നിന്നു ഒന്ന്,
ഫ്ലോപ്പികളിൽ നിന്നു ഒന്ന്,
വീട്ടിലെ ഡെസ്ക്ടോപ്പിൽ നിന്ന് ഒന്ന്,
ഓഫീസ് ഡെസ്ക്ടോപ്പിൽ നിന്ന് ഒന്ന്,
പഴയ ഇമെയിലുകളിൽ നിന്ന് സൂചനകളും ഡാറ്റാസെറ്റുകളും...
എക്സിക്യൂട്ടീവുകളോട് വീണ്ടും ബന്ധപ്പെടുകയും വിവരങ്ങൾ ശേഖരിക്കുകയും ചെയ്തു.
മൂന്ന് ആഴ്ചയ്ക്കുള്ളിൽ റിപ്പോർട്ട് പുനർനിർമിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു; നാലാം ആഴ്ചയിൽ എഡിറ്റ് ചെയ്ത് പ്രിന്റ് ചെയ്തു;

മകളുടെ വിവാഹത്തിനായി യാത്രതിരിക്കുന്നതിന് മുൻപ് എല്ലാ റിപ്പോർട്ടുകളും അയച്ചു, ഓഫീസ് ജോലികളും ഇന്റർവ്യൂകളും പൂർത്തിയാക്കി.

"അന്നുമുതൽ കാളിദാസൻ എന്റെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു മുഖ്യപാത്രമായി.

ജോലികൾ നഷ്ടപ്പെടുന്നതിൽ എനിക്ക് വിഷമമില്ല (പ്രായം കൂടുന്നതിനും വിരമിച്ച ജീവിതത്തിന്റെ യാത്രകളിലും ഇത് പലപ്പോഴും സംഭവിക്കും).
എന്നെ 'ഭോഷൻ' എന്ന് വിളിച്ചാലും എനിക്കൊരു പ്രശ്നമില്ല.

എന്നാൽ ഒരു സുഹൃത്തെങ്കിലും നഷ്ടപ്പെടാൻ ഞാൻ ഒരിക്കലും സമ്മതിക്കില്ല.
ഏകദേശം എല്ലാത്തിനും പിന്നിൽ, പ്രത്യേകിച്ച് സ്ഥാപനത്തിന്റെ താൽപര്യങ്ങൾക്കൊപ്പം പ്രശ്നങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്ന അവസരങ്ങളിലും, സുഹൃത്തുക്കൾ എനിക്ക് പിന്തുണയായി. അവിടെ സമന്വയം സാധ്യമായിരുന്നു.

വിരമിച്ച ശേഷമുള്ള ഞാൻ ചെയ്യാൻ ശ്രമിക്കുന്ന എല്ലാ കാര്യങ്ങളും—അനുഭവങ്ങളും കുറിപ്പുകളും പുനഃക്രമീകരിക്കൽ എല്ലാം—

കാളിദാസനിൽ നിന്നുള്ള പ്രചോദനമാണ്,"

എന്ന് സമാപിച്ചു ഡോ. പി.സി.